

Francia hegemonia.

Mióta Franciaországnak sikerült fegyverrel és diplomáciával Németországot leteríteni, Oroszországot tönkre juttatni, azóta mámoros a dicsőségtől. Mámorosan kezébe ragadja Európának gyeplőjét, s — hajt. Európának arra kell menni, amerre Franciaország parancsolja.

Ha visszatekintünk Európa történelmében, azt látjuk, hogy nem ez az első eset, hogy Franciaország hegemoniája ránehezedik. Csak az a nagy kérdés, hogy a francia hegemonia mi haszonnal kecsegteti a térdre parancsolt népeket? Kétségtelen, hogy a francia vezetésnek Európa népei sokat köszönhetnek. A tudomány, a művészet, az izlés, a műveltség története ezt mindenkor el fogja ismerni. De az is igaz, hogy a francia nemzet politikai bölcsesége az idők folyamán nem mindig igazolódott be. A római írók már úgy ismerik a gallokat, mint pompakedvelő és szerfelett hiu, magáról tulságosan sokat tartó embereket. A későbbi kor története is azt mondja, hogy az a nép, mely a Pyrenei hegyek, az Alpok és a tenger határolta földön egymás mellett élt, főképen érzelmei és indulatai által ragadtatta magát, ahelyett, hogy megfontolva, nyugodtan cselekedett volna. A XI. század végén innen indult ki az az ötlet, hogy a Szentföldet ki kell ragadni a hitetlenek kezéből. Megindultak a keresztes háborúk és mintha megfordult volna a népvándorlás árja, úgy özönlöttek Nyugat népei Kelet felé, hogy tömegesen pusztuljanak el anélkül, hogy kitűzött céljukat elérték volna. Egy száz évvel később Toukouse környékén az együgyű keresztényeknek egy maroknyi raja vissza akarta téríteni a kereszténységet a tisztaságnak arra az ösvényére, melyet véleményük szerint Krisztus követett. A franciákat megint elfogta a düh és innen indult ki az „inquisitio“, mely egy félezer éven át dühöngött az egész Nyugaton. Ujabb száz év múlva Franciaországból indult ki az a parasztlázadás (Jacquerie), mely kegyetlenséggel boszulva, mint lappangó tűz ki se aludt többet egészen a „proletár diktatúráig“. A következő száz évben egymás vért ontották franciák és angolok, mert a kereskedelmi ut a tengeri út fejlődése folytán nem az Alpokon át ment északkelet felé, mint azt a franciák akarták volna. Majd ismét saját vérei ellen fordult a francia, mert a hugenották elhagyták a régi egyházat. Azután XIV. Lajos kora következett. A francia szellem, irodalom, izlés uralkodott Európaszerte. De ezzel a „napkirály“ meg nem elégedett. Nagy dölyfösen hadvezéreire támaszkodva otthon urrá tette a fejedelmi önkényt, kifelé pedig Spanyolországtól Svédorszáig, Angliától Bécsig vitte diadalra a francia „gloire“-t, míg végre dicsőségének túlfeszített idege el nem szakadt. Az utána következett nagy francia forradalom eszméket szórt szét Európába, a történelemből a multat a vér özönével akarta kimosni. A világot ujjaszülni még sem volt képes. Mindaz, mit a forradalom nagy vívmányainak mondanak, alighanem forradalom nélkül is bekövetkezett volna. Szellemi öröksége eltorzítva ott van a „vörös“ forradalomban. A forradalom özönvize vetette felszínre Bonaparte Napoléont, ki mint garabonciás diák járta végig Európát, országokat, népeket kényekedve szerint tépve darabokra, ölte milliókat, nem boldogítva senkit. Öccse, III. Napoléon, ismét megragyogtatta a francia „gloire“-t, vezette Európát az orosz hegemonia ellen Krimbe, saját nemzetét pedig Sedanba.

Igy tért újra meg újra vissza Európa egére a francia hegemoniának ma ismét fénylő napja, nagy

felfordulásokat mindig okozva, jót annál kevesebbet. Fellobbanó indulatainak kitörésében mértéket nem ismerő nemzet mindent legázol, ami útjába akad. Legnagyobb kárt dühöngése közben — természetesen — saját magában teszi.

Franciaország 1866-ban Európának legnagyobb hatalma volt 27 és fél millió lakossal, míg Németországnak csak 20 milliója volt, Angliának 14, Olaszországnak 18, Spanyolországnak pedig csak 10. 1870-ben Franciaország 37 milliója küzdött Németország 38 milliója ellen, míg az 1914-iki háborúban már csak 40 millió francia állott 60 millió némettel szemben. Az indulatait vakon követő francia tömegesen küldte halálba saját legerősebb, legbátrabb, legegészségesebb, legvittezebb fiait áldozatul betegesen hiu politikájának. Milyen kimondhatatlan kára az emberiségnek, hogy egy olyan nagy nemzetnek, mint a francia, élet-energiájának egy nagy részét lefoglalja az elméjébe hirtelen nagy erővel behatoló képzetsorozat, melynek hatása alatt nagy károkat okoz másokban, legnagyobbat önmagában.

Íme az összes művelt nemzetek gyors szaporodása közben Franciaország népessége fogyni indul. Az imént megejtett népszámlálás szerint 12 millióra megy a francia családok száma és ebből 9 és fél millió család vagy meddő, vagy 3 gyermeknél is szegényebb. Ha ez így tart, nem sok idő múlva a franciák már csak félannyian lesznek, mint a németek. A többi nem nehéz elképzelni. És még most is az a Franciaország, mely épen a lefegyverzés ürügye alatt támadt Németországra, ma, a háború elmúltával, a többrendbeli „békék“ után fegyver alatt kénytelen tartani férfilakosságának olyan nagy hányadát, milyent kivüle egy más hatalom sem.

Volt idő, mikor Franciaország ép úgy szétagolta Európa testét, mint most. Varsói hercegség, Rajnai szövetség, Batavia, Liguria, Vesztfália, Helveczia, Parthenope s egyéb név alatt csinált új államokat. Ezek kivétel nélkül mind összeomlottak, soknak még a nevét is elfelejtette a világ. Az egykori „utódállamok“ nem sokáig éltek.

Vajjon a mostani Jugoszlávia, Csejko-Szlovénia, Ruszinszko, Románia szerencsésebbek lesznek-e?

Kosztány Igndc.

MINDIG EGYÜTT.

*Volnék a hang, mely őszi ködben
Váratlanul lelkedbe döbben.*

*Az égő szem, mely a homályból,
Fenyegetőn feléd világol.*

*A szorongás, mely éjjelente
Álmáidban tört ver szivedbe.*

*Volnék a vágyad, buja, bomlott,
Mely pillantást se hagy nyugodnod.*

*A végzet volnék, mely a bűnbe
S azon is át a sirig üzne.*

*S lennék föld röge, habnál lágyabb,
S ölemen lenne örök ágyad.*

Tompa László.